

Wat was hij dan? Een visionair? Maar als dat zo is, wat waren zijn visies anders dan lucide dromen?

Het is waar dat 'ie meer dan eens met een slaapwandelaar is vergeleken, een man die met zijn ogen open droomde. Hij verscheen aan ons juist toen de mensen hun geloof in God waren verloren, maar god zijn geloof in ons nog niet (dat kwam pas later).

De negentiende eeuw was al verdampt, de twintigste nog maar nauwelijks begonnen. Veel lag in puin en alles lag in het verschiet. Niets was nog duidelijk. Het was een tijd vol van vreemde, schimmige voorstellingen en angst-aanjagende visioenen. Een droomtoestand, zegt u. Inderdaad.

Niet te weten wat je weet, niet te weten wat je niet weet, niet te weten wat waar is en wat niet. Heeft iemand die droomt en in zijn droom hardop zegt dat hij droomt gelijk? Stellig niet meer dan iemand die in zijn droom zegt dat het regent, terwijl het buiten inderdaad regent en hij in zijn droom de regen misschien kan horen. Ja, misschien droomde hij wel en droomde hij dat hij de dromen van anderen kon lezen, die ook droomden.

Hier kan de wetenschap ons niet verder helpen. Droge observaties en stugge logica's hebben geen vat op hem. We zullen ons moeten wenden tot de verbeelding. Dit is immers bij uitstek het domein waarin de man zich thuis voelt; het is zijn natuurlijke habitat. Het is ook zijn *enige* wereld. Het is de wereld die hij kent en waarin hij leeft, waarin alle referentiepunten liggen besloten, alle ijkpunten die naar de realiteit verwijzen worden daar aangetroffen. En net als in de droom is alles wat je zoekt in de verbeeldingswereld terug te vinden, ligt alles wat je kunt weten daarbinnen. In de verbeeldingswereld zijn wij allen onze eigen toeschouwer.